

ZLATO SKITA U BEOGRADU

U beogradskom Narodnom muzeju kroz siječanj i veljaču golem broj posjetilaca imao je prigode vidjeti veliku izložbu "Zlato Skita - iz muzejskih riznica SSSR-a". Izuzetno je korisna prilika za našu zemlju bila to što je mogla organizirati ovu reprezentativnu izložbu svjetskog značaja. Predmeti od neprocjenjive vrijednosti koji su bili izloženi uglavnom su nedavno bili prvi put izneseni iz Sovjetskog Saveza da bi bili predstavljeni američkoj javnosti u organizaciji The Metropolitan Museum of Art i The Los Angeles County Museum of Art a najvećim su dijelom iz Državnog Ermitaža u Lenjingradu.

Ova izložba nas većinom upoznaje s nomadskim plemenima koji su naseljavali prostor od Karpata preko Sibira do Ordosa u periodu od 7. do 3. st.pr.n.e. O Skitima, tom drevnom, izumrlom, narodu mnogo nam je zapisao "otac povijesti" Herodot. On je konstatirao suprotnost: na jednoj strani "Skiti i zemlja na sjeveru" a na drugoj "Grci s obala Crnog mora". Uvijek su negdje na sjeveru za Grke bili "barbari". Herodot donosi mnoge, takoreći bizarne podatke o običajima za koje kaže da su karakteristični za Skite. Neki od tih običaja bili su nevjerovatni iz perspektive grčkog pisca.

Na beogradskoj izložbi najbrojnije je zastupljena kultura i umjetnost Skita koji su živjeli prema Crnom moru. Ta umjetnost i jest najizrazajinja. Upravo na obalama Crnog mora odigravao se i susret Skita s helenističkim svijetom, koji tako očigledno zapažamo na predmetima što su ih arheolozi našli u skitskim grobovima, tzv. kurganima. I premda je Herodot u 5.st.pr.n.e. bio zapisao da "Skiti naročito izbjegavaju da se služe tuđim običajima, a osjećaju odvratnost prema običajima drugih naroda, a osobito prema grčkim" - ipak su Skiti kasnije naručivali luksuzne predmete od grčkih majstora. Predmeti kultura Altaja i Sibira samo su dio kulturnih dobara koji bi trebalo da ilustrira odnose skitskog svijeta s drugim narodima. Zahvaljujući izuzetno hladnoj klimi Gornjeg Altaja sačuvali su se tu i predmeti od drva, kože i tkanine, naročito oni koji predstavljaju dio konjske opreme.

Kada znamo da Herodot pišući o pogrebu skitskih kraljeva ističe kako Skiti u grobnicu nabacaju pored ostalog i "zlatne posude, a srebro i broncu uopće i ne upotrebljavaju", onda nam i nije čudno to što je pred nama na ovoj izložbi gotovo samo zlato.

Osebniji ukrasni predmeti (nakit, posuđe, oružje), često u tzv. "životinjskom stilu", s osobito karakterističnom figurom jelena, impresioniraju nas kvalitetom svoje izradbe. Nije to neki sićušni zlatni nakit. To je masivno zlato, komadi zlata kakve nismo naviknuti gledati u kolekcijama zlata. Osjećamo težinu zlata. I ako ima nečeg "barbarskog" u tom zlatu, onda je to možda upravo ta težina i količina zlata.

Izložba u Narodnom muzeju postavljena je na klasičan način. Mora se reći da to i odgovara rizničkom karakteru skitskog zlata. Svaki je eksponat priča za sebe i priča o sebi, i to opravdava činjenicu da je izložba pomalo statična i kao da ne ide u prostor. Naime, zlato je onemogućilo da izložba zahvati život Skita u cjelini, tako da smo postavljeni pred samo jedan - "kraljevski" dio tog života.

Na kraju, treba naglasiti kako je izložba "Zlato Skita" uvelike pridonijela jednom intenzivnom doživljaju kulture. Kao u svjetskim muzejima, nebrojene grupe i pojedinci komunicirali su s izložbenim eksponatima, kao i s onima iz stalne postave agilnog beogradskog Narodnog muzeja.